

Neatkarības cīņas

Vakar un šodien Rīgā notiek Latvijas PSR vienpadsmitā sasaukuma Augstākās Padomes trīspadsmitā sesija, tās darba kārtībā starp daudziem ļoti svarīgiem jautājumiem ir arī likuma projekts «Par svētiku un svinamām dienām». Šajā jautājumā tiek izskatīta 11. novembra — Lāčplēša dienas atzīšana par at-

ceres dienu, par 18. novembri — Latvijas republikas proklamēšanas dienu, 25. decembri — Ziemassvētkiem.

Novembra atceres dienu atjaunošana saistīta ar Latvijas neatkarības cīņām. 11. novembris ir Latvijas karavīru svētki, izveidoti kā goda un cieņas apliecinājums tiem latviešu karavī-

riem, kuri izcīnīja valstiskumu, nodrošināja tā eksistenci un uzplaukumu. Pirms 70 gadiem vēsturiskajās kaujās pret Golca un P. Bermonta — Avalova karapulkiem Latvijas tauta un jaunā brīvprātīgo armija Daugavas krastoga uzvaras. 8. oktobra rītausmā bermontiešu bandas sāka uzbrūšumu Rīgai. Tas tika apturēts, ap 50 000 durkļu lielā armija cieta sakāvi un pamazām tika atspiesta uz Lietuvi.

1919. gada 11. novembrī, grūtākajā no šo cīņu dienām, Latvijas valdība nodibināja triju pakāpju Lāčplēša ordeni ar devīzi «Par Latviju», personīgās drošsirdības simbolu. To piešķīra ordeņa padome, kuras sastāvā bija valsts prezidents, septiņi šī ordeņa augstākās šķiras kavalieri un septiņi Saimes deputāti pēc kara ministra ieteikuma, kuram savukārt padotības kārtībā tika iesniegti attiecīgi dokumenti.

Starp apbalvotajiem bija ierindas kaujinieki, dažādu rangu virsnieki līdz pat augstākajam ešelonam, Saimes deputāti un arī valdības locekļi. Apbalvošana turpinās vēl ilgi pēc šīm asinajām kauju dienām Latvijas republikas pastāvēšanas gados, ordeņa kavalieri bija ap trim tūkstošiem.

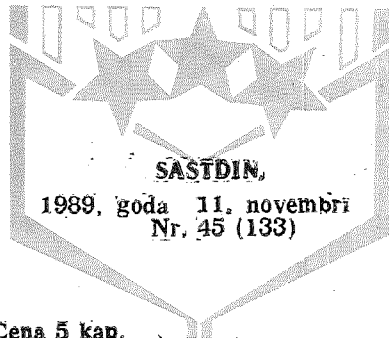
Sodien Rīgā noliek ziedus pie karavīru kapiem, vakarā Daugavā laidīs svecītes, notiks

svinīgs lāpu gājieni un zīltnis pie Brīvības pieminekļa.

Sodien aprit septiņi gadu desmiti kopš Lāčplēša kara ordeņa nodibināšanas dienas, šodien atceramies vēsturiskās kaujas par Latvijas neatkarību, bet rīt parīti laikrakstos publicētajos Latvijas PSR Augstākās Padomes likumos būs noteikts tas, par kādām šīs dienas nosaucām un to loma mūsu turpmākajā dzīvē.

VINOTI LATVIJAI!

JAUNAIS CELS

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris“ laikrosts

Cena 5 kap.

Atjaunojot taisnīgumu

ROMUALDS KAVINSKIS,

agrofirmas «Sarkanais Oktobris» ģenerāldirektors

Kolhoza biedram, kas pirms 40 gadiem ieguldīja tajā visas savas saimes sūros sviedros nopelnīto mantu, vajadzētu būt saimniekam kolhozā. Taču daļa no šiem cilvēkiem jau aizgājuši aizsaulē, bet vairums ir pensionāri, par kuriem tagad pilnvaroto sapulcē lemjam, vai viņi ir vai nav nopelnījuši minimālo 70 rubļu pensijas un pabalsta kopsummu. Un iznāk, ka nevis saimnieku, bet nabagu un lūdzēju lomā nokļuvi tie, kas šai kopsaimniecībai ne tikai atdevuši savas kādreizējās mantas lielāko daļu, bet arī veļtījuši spēka gadu darba soli. Ja iedzīlinās, pārņem sašutums par šo sociālo netaisnību, kas varēja ieperināties dzīvē tāpēc, ka mūsu apziņā bija devalvējies ne tikai vārds «kolhozs», bet arī jēdziens «visas tautas īpašums» saturs.

Lūk, ar ko mums šeit uz vietas jāsak sava pārbūve — ar īstās jēgas atgriešanu šiem vārdiem, ar sociālo taisnīguma kaut novēlotu atjaunošanu. Mūsu republikā jau ir pirmie šādi mēģinājumi. Sodienas laikrakstā korespondencē «Paja — katram kolhozniekam», kas pārbūvēta no «Lauku Avīzes» 25. augusta numura, jūs varat izlasīt par to, kā šī gada 11. augustā to risināt izlema Saldus rajona kolhoza «Jaunais komunārs» kopsapulce. Tur tiek ieviesta paju sistēma. Ko tas nozīmē? Pāris teikumos pavisam vienkārši to var raksturot šādi. Katram kolhozniekam tiek izrēķināta viņa paja, kuru veido kādreiz apvienotās mantas novērtējums rubļos un zināms procents no ikgadējās darba algas.

Par «Jaunā komunāra» paju sistēmas principiem ieinteresējusies jau vairākos republikas kolhozos. Šādā veidā ne tikai savas saimnieka tiesības saglabā darba veterāni, bet arī aug iekatra kolektīvās saimniecības locekļa līdzatbildība un līdzieinteresētība par to, lai celtos saimniecības rentabilitāte, pazeminātos produkcijas pašizmaksas, intensīvāk tiktu izmantots katrs zemes hektārs, labāk saglabāts un ar peļņu realizēts viss saražotais. Iestēm saimniekiem nav vajadzīgi uzraugi un vaģari, viņi domā un strādā paši. Bet ja nu kādam slinkums, žūpība, bezatbildība vai nevižība būs tā iesēdušies kaulos, ka viņi nespēs atradināties no šiem netikumiem, darba kolektīvs varēs lemt: par sodu samazināt viņu pajas apmēru vai arī neizmaksāt dividendes.

Es ierosinu visiem mūsu kopsaimniecības laudim padomāt par paju sistēmas ieviešanu arī pie mums. Izdevīgi tas būtu ne tikai tiem,

kuri savu mūžu nolēmuši saistīt ar kolhozu, bet arī tiem, kam ir citādi tālākas nākotnes nodomi. Jo, izstājoties no kolhoza, viņi varēs saņemt savu mantiskās pajas daļu. Dažam labam uzņēmīgam jaunajam zemniekam tā var kļūt par labu atbalstu savas personiskās saimniecības ierīkošanai.

Starp citu, mūsu republikā nodibinājusies jau vairāk nekā 3000 zemnieku saimniecību. Fermeru vidū redzam arī daudzus veiksmīgus lauksaimniecības speciālistus un vadītājus, piemēram, agrofirmas «Ādaži» priekšsēdētāju Albertu Kaulu. Zemes īpašuma formu un tās izmantošanas daudzveidība aktivizēs republikas lauksaimniecisko dzīvi, tiks radošāk, enerģiskāk meklēt un atrast iekšējās rezerves labas un sortimenta zinā dažādas produkcijas ražošanā. Tas izraisīs ne tikai veselīgu konkurenci, bet arī savstarpēju atbalstu un kooperēšanos.

Tad, kad kolhoznieks būs pajas īpašnieks saimniecības kopīpašumā, izmainīsies arī attieksme pret iestāšanos kolhozā un izstāšanos no tā. Teiksim, kolektīvs var izlemt, ka ikvienam, kurš vēlas iestāties mūsu kopsaimniecībā, jāiemaksā sava noteikta iestājpajas summa. Savukārt jau esošie kolhoznieki, rūpēdamies par to, lai gada beigās viņiem dividendes būtu lielākas, varbūt gribēs palielināt savu paju un daļu ietaupījumu uzticēs kolhozam, tāpēc ka tas viņiem būs izdevīgāk, nekā noguldīt naudu krājkašē. Jo mūsu saimniecība ir spēcīga un rentabla, un mēs varam justies gandarīti, ka pirmo kolhoznieku apvienotā manta nav gājusi zudumā, bet nesusi labus augļus.

Domāju, ka «Jaunā komunāra» ierosme pelnījusi ievēribu. Taču būtu nepareizi to mehāniski pārnest mūsu apstākļos, pārņemt bez jebkādam izmaiņām. Līdz gada pārskata sapulcei mums jau būtu pavisam konkrēti jāizdomā pašiem savs nolikums kolhoza «Sarkanais Oktobris» paju sistēmai. Aicinu visus kolhozniekus, arī pensionārus, aktīvi domāt līdzī un izteikt savus priekšlikumus šajā sakarībā.

Bet daļa mūsu grāmatvedības darbinieku jau tagad uzskā darbā arhīvos, lai precīzi uzskaitītu gan mūsu pirmo kolhoznieku — un, tāpat, arī viņu mantinieku — mantiskās pajas daļu, gan arī kolhoza darbā nopelnītās summas. Reķināt iznāks daudz — 40 gadu garumā, un par katru kolhoznieku...

Vadībā — sviesta ražotāji

Šī gada desmit mēnešu plānu agrofirmas rūpniecības uzņēmumu kolektīvi izpildījuši samērā sekmīgi, par ko liecina šādi dati: sviests saražots par 116 procentiem, siers — par 103, piena cukurs — par 102, linu šķiedra — par 106, kartupeļu ciete — par 117, čipsi — par 109 un konditorejas izstrādājumi — par 111 procentiem.

Mazāk iepriecinoša šī aina kļūst tad, ja salīdzinām šī gada veikumu ar attiecīgo periodu iepriekšējā gadā. Tad jāatzīst, ka

šogad esam ražojuši gandrīz par 200 tonnām mazāk siera, par 45 tonnām — piena cukura, par 24 tonnām garšķiedras linu, par 28 tonnām kartupeļu cietes un nedaudz mazāk konfekšu «Gotiņa». Savukārt krietni vairāk, tas ir, par 120 tonnām palielinājusies čipsu ražošana, tāpat arī sviesta ražošana — par 166 tonnām.

Ar samērā labiem darba rādītājiem gada trijos ceturkšņos var lepoties siera rūpniecības kolektīvi. Rezumējot sociālistisko sacensī-

bu, tam par šo periodu piešķirta pirmā vieta. Kā jau zinām, pirmajos divos ceturkšņos šo godpilno vietu bija izcīnījis cietes un konditorejas cehu kolektīvi.

Jāteic, ka ar zināmu asprīgtību strādā linu fabrikas laudis. Jāņem vērā, ka viņu darba ritmu zināmā mērā traucē rūpniecības rekonstrukcija. Atliek cerēt, ka šīs rūpniecības kolektīviem gadu noslēgs ar labiem darba rādītājiem.

Alberts EGLĪTIS, vecākais ekonomists

OKTOBRA SVETKU MITIŅA

ZIMJU VALODA

FOTOGRAFIJAI — 150 GADI

NU KURINIS NOK LATGOLAS VORDS

2. lappuse

JAUNA UN VECA SASKARE

KARTUPEĻU LAIKA GUVUMS

PAJA — KATRAM KOLHOZNIEKAM

3. lappuse

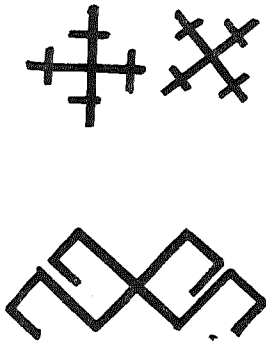
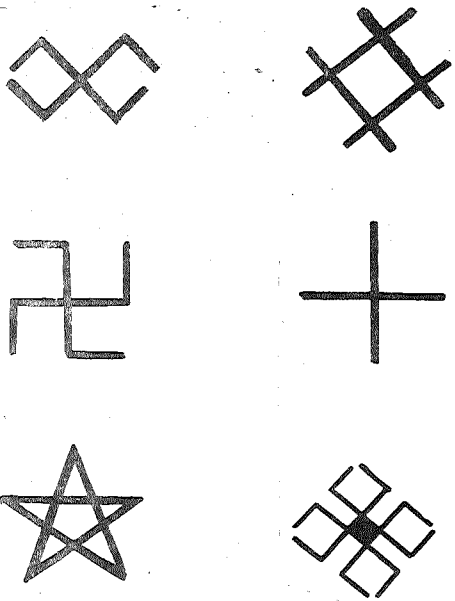
KOLEKCIONARS NO TALLINAS

TRUSU GALA JOSU GALDĀ

LIETISKO DARIJUMU KLUBS

4. lappuse

Zīmju valoda

Iemācījušies rakstu zīmes, mēs spējam izlasīt grāmatās, periodiskajos izdevumos, ko gribējis pateikt kāds cits cilvēks — teksta autors. Pēc kāda laika grāmatu varam pārlasīt vēlreiz. Bet vai protam izlasīt, kas rakstīts uz cimdkiem, kādi teksti ieausti segās, jostās? Kokļu rakstu zīmes ļoti līdzīgas senajiem

grieķu un kaļdiešu alfabētiem.

Dainas mums pastāsta, ka senāk šādām zīmēm bijusi simboliska nozīme. Sniedzam dažu zīmju skaidrojumu, pamēģiniet ar to palīdzību izlasīt, kas piemēram rakstīts Lielvārdes jostā.

1. Savērstaiss : ugunskrusts
2. Uguns krusts
3. Lietuvēna krusts
4. Krusta zvaigzne
5. Dieva krusts
6. Mēness krusts
7. Māras krusts
8. Mārtiņa zīme

Šie dažādie mūsu tautisko rakstu elementi ieguvuši geometrisko figūru formas, bet aplams ir uzskats, ka tikai tādas zīmes saglabājušās rakstos. Audumos, pinumos, koka izstrādājumos tie var būt stūraini, lauzti, bet mālā, ādas darbos — apaļi. No svāra ir elementu raksturs un saturs.

Turpinājums sekos

Spodrinot bijušo slavu

Subate... Skaista mazpilsētiņa pie gleznaina ezeriņa, kilometru 15 attālumā no Vecā Stendera atdusas vietas... Tagadējais Daugavpils rajons ir Dieva svētīts ar brīnišķīgām dabas dāvanām, cilvēku, savas zemes lepnuma dzīvesvietām, vēsturiskām dažādos laikgriežos un kultūras vietām. Cienīgu lomu spēšm Subate. Par to ir daudz stāstāmā... Un viens

no patikamākajiem ir vietējo iedzīvotāju rūpes par arhitektūras pieminekli — svētā Jura baznīcu, kas pabeigta pakalnā pie ezera. Tā iesvētīta 1685. gada maijā. Bet pirms pieciem gadiem Polijas karalis Subatei piešķīra Magdeburgas pilsētas tiesības. Pirmā skola te izveidota 1682. gadā.

Kā tas bieži noticis, arī šeit pagātnes slavas pieminekli bijuši nolemti aizmirstībai. Pārbūves vilnis licis laudim sakopt baznīcas apkārtni, izcirst kokus, atjaunot žogu, izdarīt arī pašas celtnes remontu. Notika Mātes dienai veltīts dievkalpojums, atzīmēja ražas svētkus, kuros piedalījās Terēzes Brokas vadītais Tautas koris «Rūta».

Fotogrāfijai — 150 gadi

Starp daudzām «apaļām» jubilejām, ko atzīmējam šogad, ir arī vienam no lielākajiem cilvēces izgudrojumiem — fotogrāfijai: kopš tās dzimšanas apritējuši 150 gadi. «Vecmāmiņa» radījusi daudz dēlu un mazdēlu, meitu un mazmeitu — kustīgās fotogrāfijas — kino un video, fotoelementus, fotorobotus, televīziju un daudz cita, droši iesolojusi poligrāfijā. Nav stāvējusi uz vietas arī pati ciltsmāte — pilnģojušies tehniski un arī mākslinieciski. Ar fotogrāfēšanu aizraujas zaļi skolas pulkas un dzīves pieredzes izbalināti nopietni cilvēki.

ATTĒLĀ: lielajā fotoģrafu armijā kā spēcīgs durklis ir Kazimirs Gailums no Mīzovsku sādžas kol-

hozā «Ezerciems», kura darbi bieži parādās laikrakstu un žurnālu slejās.

Labākais rajonā

Francis Livmanis Preiļos un rajonā reti kurš nepazīst. Skolotājs, partijas aparāta darbinieks, un atkal skolotājs. Pedagoģi virieši pēdējā laikā ir diezgan rēta parādība, bet zēl. Francis Livmanis pedagoģiskās spējas tiek pārbaudītas arī ārpus skolas, ārpus klases — pieaugušo auditorijās. Viņš uzņēmies sarežģīto propagandista darbu. Šogad, kad tradicionāli tika atzīmēta propagandistu diena, F. Livmanis vārds bija nosaukts rajona labāko sarakstā.

ATTĒLĀ: Francis Livmanis, Jāņa Silicka foto

JAUNĀS KRĀSLAVIETES, ko redzat A. Gončarova fotoattēlā, ir rajona kultūras nama aktīvistes, piedalās deju kolektīvā. Tā repertuārā ir gan latgaļu un latviešu, gan arī citu tautu dejas. Ansambļis iepriecinājis skatītājus gan rajonā, gan ārpus tā.

Nu kurīnes nok Latgolas vords

(Fragmenti)

Pilnīga skaidrība par Latgolas nūsaukuma izcelsmi un nūzeimi mums byutu tikai tod, jo byutu savoktas vysas rokstu liceibas, kas mat gaismu uz šu sarežģeitu valcojumu. Tai tod pyrmā kortā byutu jonūskaidroj, kai latgali poši sevi sauce un kai jūs sauce kaimini: sūmu ciltis, slāvi un ģermani.

Vacokos liceibas par Latgolas nūsaukumu ir slāvu cilšu hronikos.

Zynotniskūs apcerējumu ir jopīsatur pi zynotniskas terminologijas un navar jaukt senējūs terminus ar modernajim, kai tū dora bazneickungs Kučinskis sal. «Krievu Nestora un Novgorodas hronikas» («Dz. B.», 4. 1955. 167. lpp.). Nestora hronika nav krivu hronika, tei nav arī raksteita krivu volūdā. Nestors beja Kijevas mūks un rakstēja Kijevas valsts hroniku senslāvu, resp. bazneicas slāvu volūdā. Nestors dzeivoja ap 1056. — 1114. godu. Ir zynoms, ka jam zinu snēdzējs ir bejis nu Novgorodas, kas varēja porzynot slāvu cilšu zimeļvokoru rubežas, tai tod sakarus ar latvišu ciltim. Arī nav pamata dūmot, ka latgalim, kam beja sova valsts gar Daugovas krostu, nabyutu pastovējuši tērdznīcyski un kulturāli sakari ar Kijevas valsti.

Rakstureigi, ka Nestora hronikā mvnāta na tikai Latgola, resp. to laika raksteiba Letigola, bet arī Zemgale (Zemigola). Nestora forma ir Letigola, Nov-

gorodas hronikā Lotygola, Raksteiba Zimigola nūroda, ka tys vords ir porprostos un vasts sakarā ar slāvu vordu «zima». Bet Zemgale nav nikāds «Zimas gols», bet «Zamais Gols», resp. «Lejas Gols». Latgale un Zemgale beja teritoriāli apzeimējumi, bet na etnografiski. Tū obi apzeimoja vīnu cilti, vai vysmoz divi radnīceigas ciltis. Konsekventi jamūt gon byutu josoka navys Zemgale, bet Zamgola (pēc latvišu skaņu lykumim). Porprotuma ceļā nu Zemgales iznoce latinizeita forma Semigalla.

Livonijas Indriķis (Henricus) sovā hronikā piemin: «Letti, qui proprie dicuntur Lettigalli» (X 3). Teicīns «proprie» ir josaprrūt kai «pareizok sokūt» vai «eistineibā».

Latgolas nūsaukuma elementi ir: lati un gols. Lati, tai tod arī latavi, latvi ir tos pat saknes variaceja, kas nūsaukumus latyš, lotvš, Lotwa, Latve, Latvija. Paralelas formas sastūpam jau pi romišu rakstnīkim: latovici — tauta Panonijā (tagad Dinvydsļāvija), Latobrigi Caes. Pēc tradicionālo skaidrojuma latobrigi ir gallu, resp. keltu ciltis pīdareigi, kas pvmajā g. s. pr. Kr. dzeivojuši ap Reinas krostu augšgolā. Un latgalim jau vairoki nava-dīni nūroda uz sakarim ar keltim, pīmaram, Dagdas vords. Vysim pazeistams lītas vords «gols», kas senok nūzeimoja leidzeigi latīnu vordam «fines» — province, apvyds. zeme, rubežas, beigas. Ptolemājs min divi tautas — galin-

doi un sudavoī. Tū ir galindi un sudaviši — baltu cilšu pīdareigas tautas. Galindu nosaukuma ir meklejams tys pat vords, kas Latgolas nūsaukumā, tai tod gols. Varakļonu pogostā Lelūs Tyuču cimā ir moju nūsaukums Goleni, navis Galēni, kai varātu sagaideit. Kolna gols, arī uzvords Syugalš (Syla gols), Skangals. Cytī pīmāri: Osugols, Vysagols (Borkovas pogostā), Tyltagols (Stērnīnis pogostā), Ujagols (tautas izrunā Uzgols, nūsaukums cēlis nu Ujas upeitis, kas itak Lubonā), Sūlagols, Reklagols (Varakļonu pogostā), Sakstāgols, Neicgals (Zamas gols, paralels Zemgalei).

Latgalim vocu inokšonas laikā jau beja sova valsts, tū hronists izteice vīnkorsī ar tautas nūsaukumu: lettigall. Tos valsts centrs beja Jersika, topēc mums ir pamats runot par Jersikas valsti, kai runojam par Romas valsti, Kartagenas valsti, Atenu valsti. Spartas valsti utt. Pagoja vysmoz deveni godi, cikom veiskups Alberts Isadrūšinoja šai valstei uzbrukt. Tikai tod, kod iys beja nūsastvprynojs Reigā, goja karā pret Jersiku. Pvmū raizi nūdadzynoia 1209. godā, ūtrū — 215. godā. Latgolas ikarošona turpynoios leidz 14. g. svmtam, kod 1394. godā uzcēle Ludzas pili.

Kaidas ir bejušas latgaļu valsts rubežas, par tū zynomu priekšotu var dūt volūdas izolatējums. Kas aiziam lelokū tūsu Vādzemes, tagadeju Latgolu un

snīdzas toli pa Daugovu uz augšu Polockas vēzīni.

Ir pamats dūmot, ka latgaļu valsts rubežas ir bejušas apmāram tos pat, kai beja 16. g. svmtā, kai apraksteits pūlu muizu revīzija nu 1595. — 7. g.

«Gols» kai saliktenis pi cytim lītas vordim ir vaca parodeiba na tikai pi latgalim, bet arī, pīmāram, Irijas vītu nūsaukums: Donegal, Errigal. Donegal ir pilsāta uz Eske upes itakas, nūzeimoj «dāņu cītūksnis». Byutu interesanti zynot, voi arī pi myusu senīim vordam «gols» nav kodreiz bejuse leidzeiga nūzeime: cītūksnis, nūstyprynota vīta. Logiski, taida nūzeimes atteisteiba ir īspējama, jo, prūti, gols jau ir vīta, kur ir joapsasto un jopalik. Pi kam pi mums «gols» var nūzeimēt na tikai beigas, bet arī sokumu, resp. izejas punktu, kas ir tyvu modernam jēdzīnam «centrs». Nav izslāgts, ka Cezara Belģi (Belgae, B. G. 1. 1.) ir nu vīnas sakes ar myusu Pībolgu (Vydzemē) un Bylgu mojas Baltynovas pogostā.

Pitalova ir tys pat Tolovas vords un ir senlatvisks, upe Sīnoja ir latvisks vords, bet, uzskotūt par slāvu, porsaukta par Zylupi.

Latgaļu volūda ir uzglobojuse teiokos latvišu volūdas formas, kur mozok ir libisko un germanu īspaida.

Leonards LATKOVSKIS

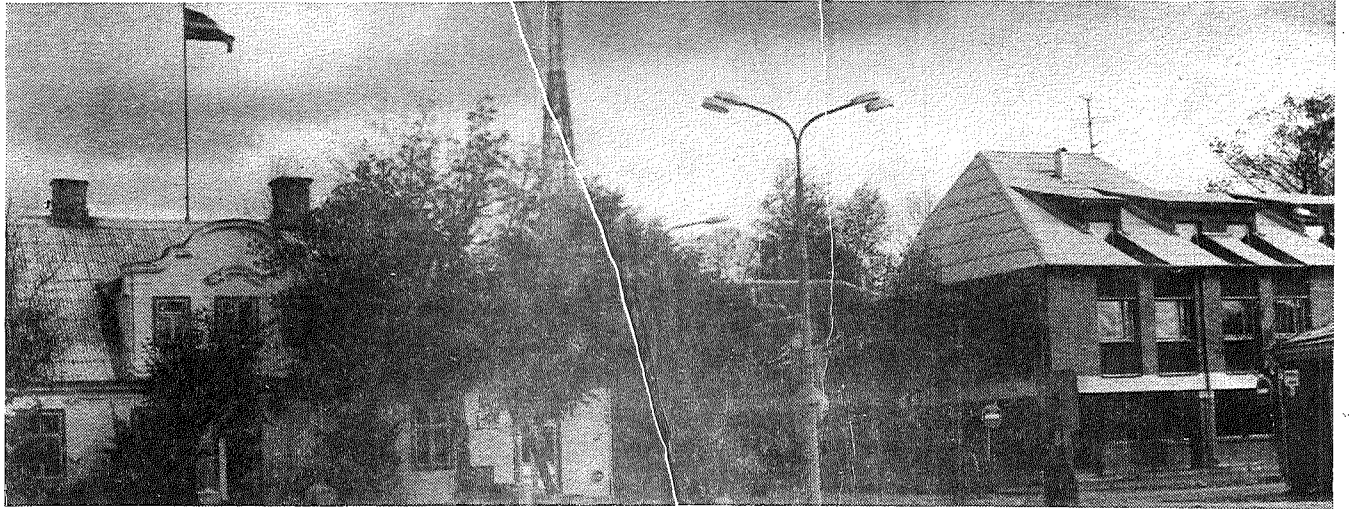
Jaunais Ceļš

1989. gada 11. novembrī

Jaunā un vecā saskarē

Daudz lielāku vai mazāku pilsētu, kur vadītāji un speciālisti nezina, ko iesākt ar vecajām ēkām. Atstātas liktena ziņā, tās pamazām iet pabēru lomai nolemto ceļu. Bet kādreiz taču bija lepnums. Modernā celtniecība nonīvē pilsētu īpatnējos individuālos vaibstus, bet mēs taču negribam, lai Ludzā izskatītos tāpat kā Krāslavā un citur. Starp citu, pēc viena un tā paša projekta celtie kompleksi: universālie — ēdnīca — restorāns šajās pilsētās interjera noformējumos kra-

si atšķirīgi. Pilsēta sākas ar veikalēm, bet arī ar citām ēkām. Vairāk, ka krāslavieši pieraduši pie savām ielām un celtnēm, bet iebraucējiem krīt acīs patīkamais un racionālais veco celtniecības stilu un šedevru savienojums ar mūsdienu. Kopīgajai aīnai pieskaņojas arī mazās arhitektūras formas, tajā skaitā autopietauru noformējums. Pie visa «vainīgs» rajona galvenais arhitekts Ilmārs Leitāns. **ATTELĀ:** pilsētas centrālajā daļā.

Paspēt visur

Olgas Kivko darba vieta ir siera rūpnīcas izejvielu tehnoloģes kabinetā. Šim savam pienākumam viņa uzticīga kopš tiem laikiem, kad ieradās tikko uzbūvētajā Preiļu siera rūpnīcā pirms vairāk nekā 15 gadiem un sāka darbu kā laborante. Līdz tam viņa bija strādājusi par veterināro darbinieci, labi pazīnēja rajona saimniecības, izrādījās par lielu plusu jaunajā darba vietā.

Izejvielu tehnoloģe ar citiem speciālistiem bieži pārbauda kārtību piena lopu fermās Preiļu un citos rajonos, kas ved pienu uz siera rūpnīcu, kvalitātes dienām, ko rīko rūpnīca, gatavo saturīgus zīņojumus. Sogad darba lauks palielinājies ar to, ka pienu sāka piegādāt arī 27 jaunsaimnieki — tik viņi savu produkciju piegādā tieši uz rūpnīcu.

Jau ilgāku laiku O. Kivko veic nopietnu sabiedrisko pienākumu — vada sievietu padomi. Jāpiebilst, ka rūpnīcas kolektīvā lielākā daļa ir sievietes, ka viņu padome daudz dara ārpus uzņēmuma sienām. Viens no svarīgākajiem ir šefība par Aglonas internātskolu.

ATTELĀ: O. Kivko.

Kartupeļu laika guvums

1989. gada sākumā agrofirma «Sarkanais Oktobris» noslēdza līgumus ar Preiļu, Jēkabpils, Daugavpils un Krāslavas rajona saimniecībām par 5 990 tonnu kartupeļu piegādi cieta ražošanai. Bez līguma tos atveda arī Rēzeknes un Ludzas rajonu dažas saimniecības, Tomēr plānotais daudzums saņemts tikai 84 procentu apmērā — piegādātas 5 037 tonnas.

Sāda attieksme pret savām līgumsaistībām, protams, pelnījusi asu nosodījumu. Vai tā turpināsies arī tad, kad republika būs pārgājusi uz ekonomisko patstāvību? Kurš gan būs ieinteresēts kārtot darījumus ar tik nedrošiem klientiem? Līgumsaistību ievērošanai vajadzētu ieviest kaut kādas sankcijas, piemēram, sādu: ja līgums ir noslēgts — par piegādi saņem apmaksu — 100 rubļu par katru tonnu kartupeļu, ja saistības gada sākumā nav noslēgtas — samaksā var saņemt tikai 80 rubļus par šo daudzumu. Kādam taču jāatbild par dezorganizācijas ieviešanu ražošanā. Tad kāpēc gan lai tas nebūtu tiešais vainīgais? Savukārt, ja nesi pilnībā izpildījis piegādes saistības, samaksā uzņemamam to summu, kādu

tas zaudējis, nesāņemot pelnu pilnā apmērā izejvielas piegādātāja vainas dēļ. Bez istas kārtības nebūs iespējams uzlabot republikas ekonomiku.

Kā jau minēju, šogad ar piegāžu saistībām netika galā neviens no rajoniem. Tā Preiļu rajons plānoto 3 045 tonnu vietā piegādāja tikai 2 436 jeb 80 procentus, Krāslavas rajons — 830 tonnu vietā tikai 612 jeb 73 procentus, Jēkabpils rajons 2 065 tonnu vietā 1 733 jeb 84 procentus, Daugavpils rajonam bija plānotas 50 tonnas, tāpēc tā, kā arī Ludzas un Rēzeknes saimniecību piegādātais kartupeļu daudzums kopsummu ietekmēja maz.

Tomēr visos rajonos bija arī tādas saimniecības, kas ar saistībām tika galā sekmīgi. Tā Preiļu rajonā «Sarkanais Oktobris» piegādāja 644 tonnas (plāns 620 tonnas), tas ir, 104 procentus, Raiņa kolhozs — 100 tonnu vietā 112 jeb 112 procentus, simtprocentīgi precīzs bija M. Gorkija kolhozs — 250 līguma paredzētās tonnas, «Zelta vārpa» ar nodotajām 237 tonnām savu plānu izpildīja par 225 procentiem, bet «Sarkanā ausma» par 217 procentiem. Te, protams, nedrīkst nepieņemt arī vaj-

nīniekus saistību neizpildē: nevienu kartupeļu tonnu uz pārstrādi neatveda Dzeržinska kolhozs, «Vārkava», «Rīts», padomju saimniecība «Rudzāti», kaut gan šīm saimniecībām bija piegādes plāns.

Līdzīga situācija ir arī pārējos rajonos. Ar labu vārdu var pieminēt Jēkabpils rajona kolhozu «Zilāni», kas piegādāja 106 tonnas kartupeļu, izpildot plānu par 106 procentiem, «Dignāju» — par 117 procentiem, Jēkabpils sovhoztehnikumu — par 107 procentiem, Tomēr ir arī tādas saimniecības kā kolhozs «Vienība», kas absolūti ignorēja savas līgumsaistības. Vārdi no darbiem tikai uz pozitīvo pusi atšķirās Krāslavas rajona saimniecībām «Andrupene» — plāns izpildīts par 102 procentiem, «Bērziņi» — par 126 procentiem, «Skaune» — par 193 procentiem.

Šogad ir kāds jaunums — mūsu piegādātāju vidū parādījušies arī jaunie zemnieki. Viņu nodotās pirmās tonnas kvantuma ziņā, protams, nevar mēroties ar lielo saimniecību produkciju, taču jūtami to pārspēj kvalitātē.

V. NIKULĪNS,
inženieris — program-
mists

Emīls Kiršteins kolhozā «Jaunais komunārs» iestājas 1949. — tā dibināšanas gadā. Viņa trīs zirgi, trīs kumeli, slaucama gov, divi jaunoļpi, klēts, labības plāvējs, cikcacecēšas, divjūga arklis, sēklas kartupeļi, siens kļuva par kopīpašuma daļu. Vecajā naudā rēķinot, viņa paja bija 7 920 rbl.

Cetrdesmit saimniekošanas gados (Jānis Blūms par valdes priekšsēdētāju strādā kopš 1951. gada) šī nelielā Saldus rajona kolektīva vārds izskanējis tālu un skali. Jo bieži «Jauno komunāru» esam uzteikuši: tieši sakarā ar vērtīgu, netradicionālu pieredzi, kas te aizsāta. Sajā ziņā vēsturiska komunāriešiem kļuva arī 11. augusta pēcpusdiena, kad kopapulce vienprātīgi izlēma par paju sistēmu.

— Pajas iedalījām divās daļās, — skaidro Jānis Blūms. — Pirmās ir mantiskās, ko veido visi ražošanas un naudas līdzekļi, kas tika apvienoti kolhozā tā rašanās un attīstības laikā. Otrās ir nosacīti pieliktās pajas (es tās sauca par tulznu). Tās ir nopelnītās un aprēķinātās darba algas veidā. So tulznu pa-

Paja — katram kolhozniekam

ju veido 20 % no katra kolhoznieka darba algas, ko viņš nopelnījis laikā no kolhoza dibināšanas līdz 1965. gadam, kad ieviešam garantētu darba samaksu. Turpmākajos gados līdz pat šodienai tulznu paju aprēķinām kā 5 % no katra gada darba algas.

Tātad — mantiskā paja. Tā pieder tikai 105 komunāriešiem, kuri kolhozā ienākuši ar savu mantu. Ir saglabājušies un arhīvos sameklēti visi dokumenti kopš saimniecības dibināšanas.

E. Kiršteina mantiskā paja ir 7 920 rbl. «vecajā» naudā un tikpat liela tā tiek saglabāta arī «jaunajā» naudā.

— Jo nebūtu taču taisnīgi, ja šo paju pārvērstu tikai 792 rubļos. Mūsu princips ir tāds — 7 920 rubļu «vecajā» naudā ir vienlīdzīgi 7 920 rubļiem «jaunajā» naudā, — saka galvenā grāmatvede Inta Kaugere. — So paju Kiršteins var izņemt. Tādā gadījumā viņam izmaksāsim 7 920 rubļus un viss. Var atstāt arī kopus īpašumā un turpmāk ik gadu saņemt tikai dividendi. Mantisko paju var mantot

arī radnieki un vai nu to tūlīt izņemt, vai paturēt kolhozā, lai katru gadu saņemtu dividendi.

No 105 mantiskās pajas īpašniekiem dzīvi ir vairs kādi piecdesmit. Mirušo paju īpašnieku radniekus tagad aicinām, lai viņi likumā paredzētajā kārtībā šīs savas tuvinieku mantiskās pajas vai nu izņem, vai atstāj «strādāt» kolhozā. Aprēķinājām, ka pērn katrs pajas rublis būtu nopelnījis 17 kapeikas. Tātad 7 920x15=1343 rbl. So summu — dividendi — pajas īpašniekam arī izmaksāsim, cik nu katru gadu liela tā sanāks. Pēc pērnajiem rēķiniem dividendēs pavisam mums būtu jāizmaksā 185 000 rbl. 3,5 miljoni rubļu bija kolhoza gada peļņa, no kuras 5 % (pērn tātad 185 tūkstoši rbl.) esam nolēmuši izmaksāt dividendēs. Piedevām: ja kolhoza peļņa, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, būs lielāka, tad papildus vēl veselus 30 % no šīs peļņas pieauguma ieskaitīsim dividendēs. Teiksim, ja šogad nopelnīsim 3,6 miljonus, tad 30 % (no pieauguma 100 000 rbl.) jeb 30 000 rbl. vēl

nāks klāt un dividendēs izmaksājamā kopsumma jau būs nevis 185, bet 215 tūkstoši rubļu.

Nosacīti pieliktā jeb tulznu paja pienākas itin visiem kolhozniekiem. Kolektīvizācijas pirmajos gados cilvēki nopelnīja maz — kapeikas, dažus rubļus gadā. Tiesa, daļu samaksas viņi saņēma natūrā — graudi, bietes, milti utt.

— Visu, arī kādreiz natūrā nopelnīto, katram kolhozniekam esam aprēķinājuši naudā, — stāsta I. Kaugere. — Nosacīti pieliktā paja veidojas no 20 % (1949. — 1965. gads) un 5 % (1965. — līdz šai dienai) katra gada izpeļņas. So paju kolhoznieks drīkst izņemt (vai arī neizņemt) tikai tad, kad ir nostrādājis līdz pensijai vai kļuvis par darba invalīdu.

Parēķināsim, cik liela tulznu paja sanāk E. Kiršteina, kurš strādājis līdz pat 1983. gadam. Tātad 1522 (1949. — 1965. g.) + 1646 (1965. — 1983. g.) = 2168 rbl. Viņa kopējā paja sastāv no divām

daļām (mantiskā un tulznu) un ir 7920+2168=11 088 rbl. Mantisko pajas daļu tātad var mantot, tulznu pajas daļu ne. Tiem, kas vēl strādā, tā katru gadu palielinās par 5 % no gada darba algas. E. Kiršteina, piemēram, pērn viņa kopējā paja būtu devusi (11 088 rbl. x 17 kap.) 1884 rbl. un 96 kapeikas lielu dividendi, ko viņam izmaksātu pēc gada pārskata. Interesanti, ka pašam priekšsēdētājam J. Blūmam paja ir 14 047 rbl. liela (mantiskās pajas daļas viņam nav, ir tikai tulznu pajas daļa) un pērn tā būtu devusi 2 387,99 rbl. lielu dividendi.

I. Kaugere: — Skolotājiem algu maksā izglītības nodalja, bet, tā kā viņi arī ir kolhoznieki, tad jau šī gada beigās pieprasīsim no izglītības nodaljas aprēķināt, cik kuram skolotājam bijusi liela gada izpeļņa, un 5 % no šīs summas arī viņi saņems dividendēs.

Jurists Jānis Davidovičs: — Ar paju sistēmas palīdzību, ja būs nepieciešams, sodīsim kolhoza biedrus, kuri ar savu darbību vai

bezdarbību nodarīs materiālus, ekoloģiskus vai sociālus zaudējumus. Nolēmām: ja ar tīšu nodomu vai nolaidības dēļ tiks bojāts vai iznīcināts kopīpašums, tiks izrādīta neciena pret kalhcu un tā biedriem, saskaņā ar valdes lēmumu vainīgajai personai netiks uzskaitīta paja gada apjomā un no jau esošās nosacīti pieliktās — tulznu pajas — atskaitīsim līdz 150 rbl. Visus zaudējumus, ja tiks bojāts, piesavināts kooperatīvais īpašums, trīskārtīgā apmērā atskaitīsim no vainīgās personas pajas, pie tam faktiski nodarītais zaudējums vainīgajam tik un tā būs jāatmaksā kolhozam. Tas patš attiecas uz ekoloģiskajiem pārkāpumiem. Par župošanu darba laikā ar valdes lēmumu esam paredzējuši no vainīgā nosacīti pieliktās pajas atskaitīt līdz 150 rbl. Ja paja tādējādi kļūs nulles vērtībā — sekos izslēgšana no kolhoza.

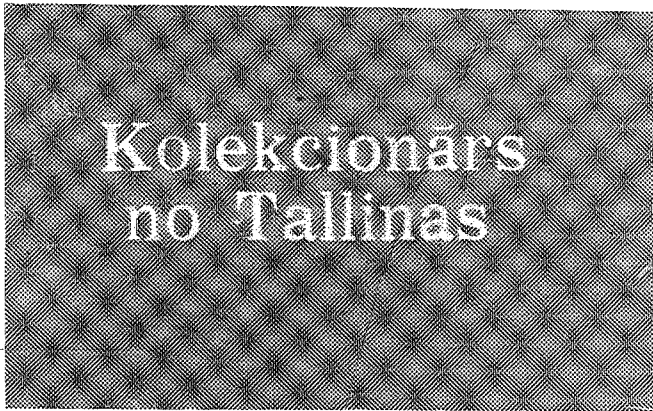
I. Kaugere: — Ja būs konkrēti kolhozam nodarīti zaudējumi, bet vainīgās personas neizdosies atklāt, zaudējumu summu atskaitīsim tieši no dividendēs izmaksājamās gada summas.

(Pēc «Lauku Avīzes»)

Jaunais Ceļš

1989. gada 11. novembrī

Kādu dienu mūsu redakcijā atskanēja telefona zvans. Virieša balss krievu valodā ar igauņu akcentu lūdza atsūtīt viņam mūsu laikraksta eksemplāru latviešu un krievu valodā, jo viņš kolekcionējis avīzes. Stādījās priekšā kā Avo Randma no Tallinas. Nejauši no cita kolekcionāru uzziņājis redakcijas telefona numuru, viņš nekavējās to izmantot, lai palielinātu savas kolekcijas eksponātu klāstu.

Kolekcionārs no Tallinas

Aizsūtījām Avo Randmam ne tikai «Jauno Ceļu», bet arī mūsu ricībā esošos «Ādažu Ritmus», «Uzvarietis», padomju saimniecības «Amata» informatīvo biļetenu, «Naše cesta» (CSSR, Slušovice), «Jedinstvo», kā arī Daugavpils rūpniecības avīzes «Lokomotiv» un «Stroitel».

Savukārt Avo Randma kā pateicību atsūtīja mums Igaunijas informatīvo biļetenu «Daidžest» krievu valodā, Ebreju biedrības izdevumu «Kašhar» (Rit-ausma) un «Vestnik Narodnogo Fronta Estonii», kā arī agrofirma «Pandivere» un kolhoza «Viru-

informatīvo izdevumu «Pandivere» Tcataja (Pandiveres ziņas) un «Virulaine». Diemžēl tie abi ir igauņu valodā, tāpēc nevaram dalīties ar lasītājiem iespajdos par saturu. Varam tikai pateikt, ka «Virulaine» tehniski veidots ar itin profesionālu roku. Abi izdevumi iznāk reizi mēnesī. Skiet, ka mūsu agrofirma «Sarkanais Oktobris» laikā gan ir viena no nedaudzajām Padomju Savienībā, kas izdod nedēļas laikrakstu. Arī tas uzskatāmi liecina par visai aug-

tu ekonomiskās varēšanas līmeni un vērienu.

Uz mūsu lūgumu nedaudz pastāstīt par savu kolekciju Avo Randma atsaucās, atsūtot pērnā gada Preses dienā laikrakstā «Večernij Tallinn» iespiesto korespondenci «Kolekcijā — avīzes». No tās uzziņām, ka savu kolekciju viņš, pēc profesijas mikrobiologs, kas tagad strādā pazīstamās firmas «Orto» laboratorijā, sācis veidot jau 1965. gadā, vēl mācoties 4. klasē. Pirmais izdevums tajā bija «Vestņik-

kinofestivāļa». Igaunijā viņam zināms vēl viens laikrakstu kolekcionārs. Taču Randma sarakstās un apmainās ar eksemplāriem ar Vorosilovgradas, Jaroslavas, Viņņas, Maskavas, Harkovas, Erevānas, Novgorodas un citu PSRS, tāpat Bulgārijas pilsētu kolekcionāriem.

Viņa kolekcijā ir jau vairāk nekā 60 pasaules valstu, arī tādu kā Mauritanija, Meksika, Srilanka, Urugvaja, Nikaragva, Bangladeša, Albānija, laikraksti.

Lai orientētos tādā ek-sponātu klāstā, kas arvien pieaug, nepieciešama precīza uzskaitē, kartotēka. Un, dabiski, arī vieta, kur kolekciju izvietot. Nelielajā dzīvoklīti laikrakstiem atvēlēti skapji, galdi, ek-sponāti glabājas arī zem gultas, virtuvē, pat pagrabā. Avo dzīvesbiedrē ir labvēlīgi noskaņota pret vīra aizraušanos. Arī piec-gadīgajam Kristianam un trīs-gadīgajam Tanelim jau interesē tēta vaļasprieks.

L. LAUCE

Runā bērni

— Mamiņ, kad izaugšu, būšu lidotājs, jūrnieks, šoferis un milicis. — stāsta piec-gadīgs zēns.

— Viss vienā laikā?

— Nē, sākumā jūrnieks, tad lidotājs, tad šoferis un tad milicis. Tad atkal jūrnieks, lidotājs...

— Jurit, uzslauki grīdu.

— Negribu.

— Kāpēc?

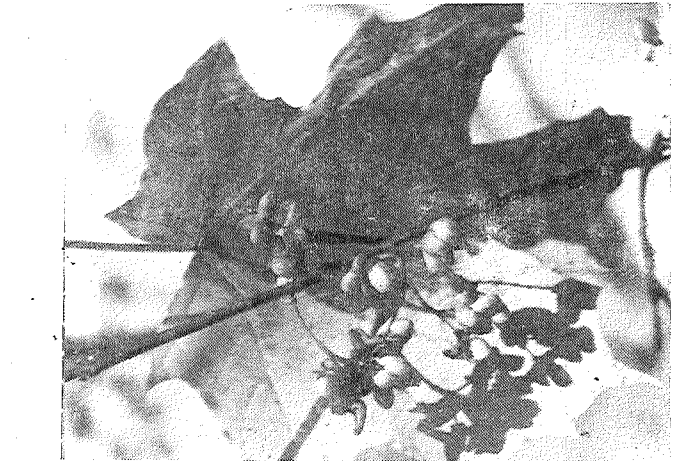
— Esmu tā pieradināts.

— Noguru no rotaļāšanās — jāatpūšas.

«Kaķi, mans kaķi...» tā dziedmīna pauz Par zvēriņu mazu, man rokās kas snauž... Vai mīlīgs tāds murrātājs, kas pa istabu jož, Ne tikai skrāpējas, bet plēš arī un kož?

Kaķi, mans kaķi, lai kāda tev cilts, Ar to ir nojaukts pēdējais tilts. Tagad tu murrā vien un plēniņu loc, Peli noker un mīlīgs pie kājām man ploc.

RUDENS ATVADAS.

Trušu gaļa jūsu galdā

Ja savā saimniecībā turāt apmēram piecas trušu mātes, tad veselu gadu varat nodrošināt četru cilvēku ģimeni ar diētisku gaļu. To var iekļaut visu vecumu cilvēku ēdienkartē, kā arī izmantot ārstnieciskajā uzturā. Trušu gaļu iesaka lietot tiem, kas slimo ar alergiju, hipertoniju, kuņģa un zarnu trakta un aknu slimībām.

Trušu gaļa ir salīdzinoši nēdaudz kaloriju. No tās var pagatavot dažādus pirmos un ošros ēdienus. Lūk, dažas receptes ēdieniem no trušu gaļas.

BITOČKI

Gaļu samal ar gaļas mašīnu. Maltajai gaļai pieliek sāli, piparus. Tur pievieno arī jēlas olas, visu sakuļ. No maltās gaļas sagatavo bitočkus un atstāj uz vienu vai divām stundām ledusskapī.

Pēc tam izkausē sviestu, pievieno tam miltus, olu, plēnu un labi sajauc. Iegūtajā maisījumā apmērcē bitočkus un cep uz lēnas uguns, kamēr izveidojas kraukšķoša kārtiņa.

Uz 100 gramiem gaļas: 1 ola, 1 ēdamkarote piena, 10 gramu sviesta vai margarīna, sāls un pipari — pēc garšas.

CORBA

Gaļu novāra līdz gatavībai. Dārzenus sagriež salmiņos. Gatavajam buljonam pievieno makaronus, dārzenus un vāra 10 līdz 15 minūtes. Piecas minūtes pirms izvārīšanās pievieno vārītu kvasu, pieliek sāli, piparus, zaļumus.

Uz vienu porciju gaļa — 120 grami, burkāni un sipoli — 25 grami, pētersīļu saknes un krējums — 15 grami, pētersīļu lapas — 5 grami, mājas kvass — 150 grami, sāls un spe-cijas.

Redaktors A. RANČA

LIDZJŪTĪBAS

Izsakām dziļu līdzjūtību Zotikam Balalajevam sakarā ar BRĀLA nāvi. I ražošanas iecirkņa mehānizatoru kolektīvs

Izsakām līdzjūtību JOSIFA BALALAJEVA piederīgajiem, viņu pavadot smilšu kalnīnā.

Agrofirma «Sarkanais Oktobris» administrācija un sabiedriskās organizācijas

Kino novembrī

17. «Nāves ķilnīki» (Poliija).

19. «Cūsku ielejas lāsts» («Tallinfilm», Poliija).

20. «Cik maksā mīlestība» («Lennaučfilm»).

21. «Jokdaris» (M. Gorkija st.).

22. «Notikums armijā» (ASV).

24. «Par mīlestību pašreiz nerunāsim» (Rīgas st.).

26. «Mīlestība no pasāžas» (Čehoslovākija).

27. «Atveriet, policija!» (Francija).

28. «Viņa un velni», 1. un 2. sērija (Eģipte).

KAS NĀVĒ MŪSU VĪRUS?
KAS PADARĀ MŪSU ĢIMENU MĀTES PAR MOČEKĻĒM?
KAS LAUPĀ MŪSU BĒRNIEM SAULI BĒRNIBĀ UN LAIMI NĀKOINĒ?
ALUS! DEGVĪNS! AUGUVĪNS!

Mākslinieks I. Zeberinš.

(1921. — 1930. g.)

Lietiško darījumu klubs

Sveicam kāzu diēnā

INNU ALEKSEJEVU un OĻEGU DRUGOVEIKO!

Cauri vārtiem, zvaigžņu vītiem.
Nāk Jūs aicināt sev līdz
Skaistākais no visiem rītiem —
Jūsu kāzu diēnas rīts!
Siera rūpnīcas kolektīvs

Maize — mūsu bagātība

JAUNĀIS CEĻŠ

Laikraksts «Jaunais Ceļš» («Новый путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu un krievu valodā sestdienās.

Redakcijas adrese: 228273 Preiļu rajona Riebiņu ciemā, agrofirma «Sarkanais Oktobris». Telefons redaktoram un nodaļas vadītājam — 56732

Pas. 1239. Met. 2200.

Iespēsts Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfija. Formāts — 1 nosacīta iespiedloksne.